VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Hallituksen esitys 59/2016vp laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista

29.4.2016 Liikenne- ja viestintävaliokunta

Lain tarkoitus ja soveltamisala

- Lain tarkoituksena on parantaa julkisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta, yhteentoimivuutta ja ohjausta sekä edistää julkisen hallinnon tehokkuutta ja tuottavuutta.
- Laissa säädetään julkisen hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista, niitä koskevista vaatimuksista, niiden tuottamiseen liittyvistä tehtävistä sekä tuottamiseen liittyvästä henkilö- ja muiden tietojen käsittelystä.
- Lisäksi laissa säädetään oikeudesta ja velvollisuudesta käyttää yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja sekä tukipalvelujen käytön edellytyksistä.
- Taustalla ovat Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelmassa kehitettävät digitaalisten palvelujen infrastruktuuria edistävät tukipalvelut ja nykyisten sähköisen asioinnin tukipalveluiden tuotantovastuiden tarkennus palveluarkkitehtuurin mukaisiksi.

KaPA-laki
Yhteiset sähköisen asioinnin tukipalvelut
TORI-laki 1226/2013
Yhteiset perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelut
Tietohallintolaki 634/2011
Tietohallinnon ohjaus
Tietojärjestelmien yhteentoimivuus

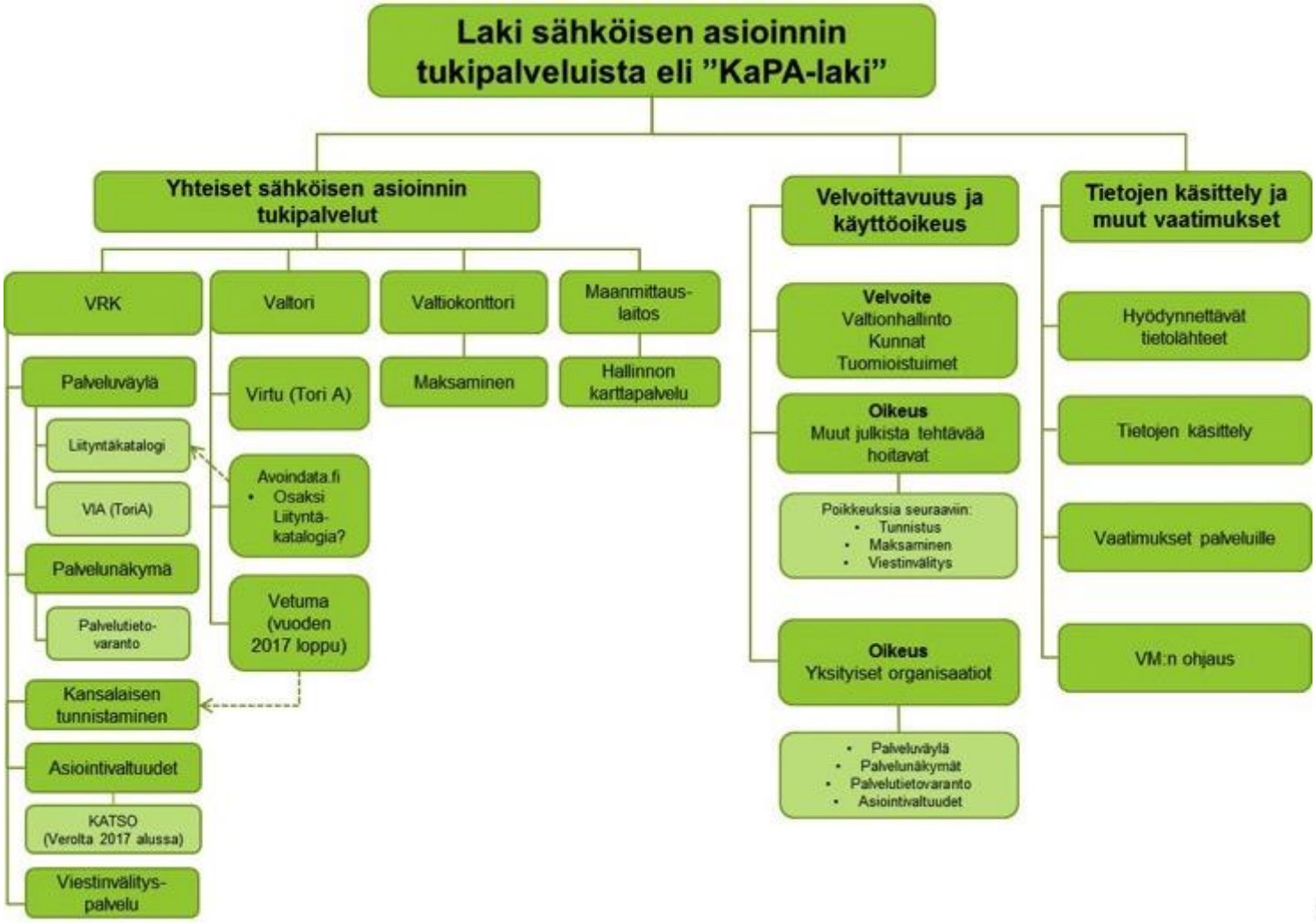
Laki sähköisen asioinnin tukipalveluista eli ”KaPA-laki”
Yhteiset sähköisen asioinnin tukipalvelut
VRK
Palveluväylä
Liityntäkatalogi
VIA (ToriA)
Palvelunäkymä
Palvelutieto-varanto
Kansalaisen tunnistaminen
Asiointivaltuudet
KATSO (Verolta 2017 alussa)
Viestinvälitys-palvelu
Valtori
Virtu (Tori A)
Avoindata.fi
• Osaksi Liityntä-katalogia?
Vetuma (vuoden 2017 loppu)
Valtiokonttori
Maksaminen
Maanmittaus-laitos
Hallinnon karttapalvelu
Velvoittavuus ja käyttöoikeus
Velvoite
Valtionhallinto
Kunnat
Tuomioistuimet
Oikeus
Muut julkista tehtävää hoitavat
Poikkeuksia seuraaviin:
• Tunnistus
• Maksaminen
• Viestinvälitys
Oikeus
Yksityiset organisaatiot
• Palveluväylä
• Palvelunäkymät
• Palvelutietovaranto
• Asiointivaltuudet
Tietojen käsittely ja muut vaatimukset
Hyödynnettävät tietolähteet
Tietojen käsittely
Vaatimukset palveluille
VM:n ohjaus

Hyödyt kansalaisille

Palvelut

- Julkiset palvelut yhdenmukaisesti kuvattuina
- Helppo pääsy palveluihin yhdestä paikasta

Oppaat

- Oppaat elämäntilanteisiin
- Oppaat yrityksen vaiheisiin

Tunnistautuminen

- Pankkitunnistus, mobiilivarmenne
- Kerta-kirjautuminen
- Yksi identiteetti, monta roolia

Omat sivuni

- Rekisteritiedot
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Henkilön ja yrityksen puolesta asiointi

Mitä muutoksia laki tuo mukanaan

Tunnistus

NYT

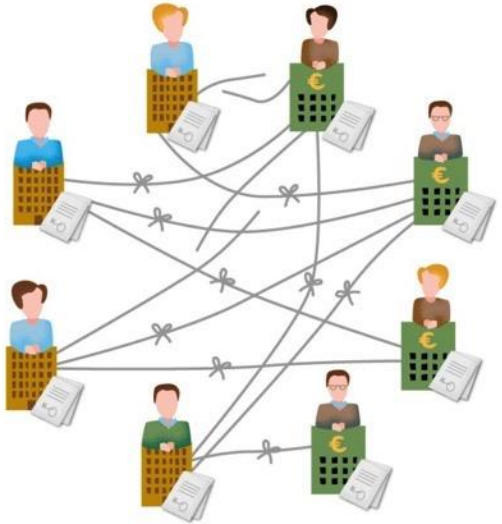

TULEVAISUUDESSA

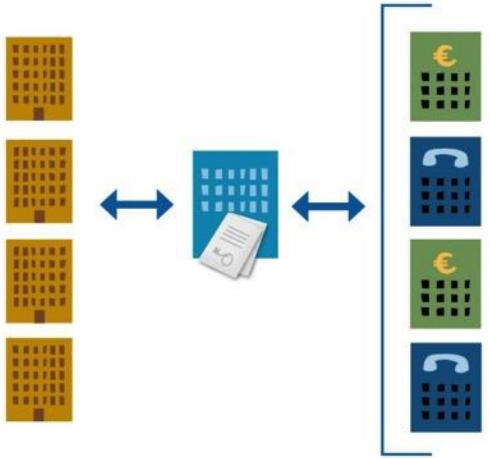

Palveluväylä

NYT

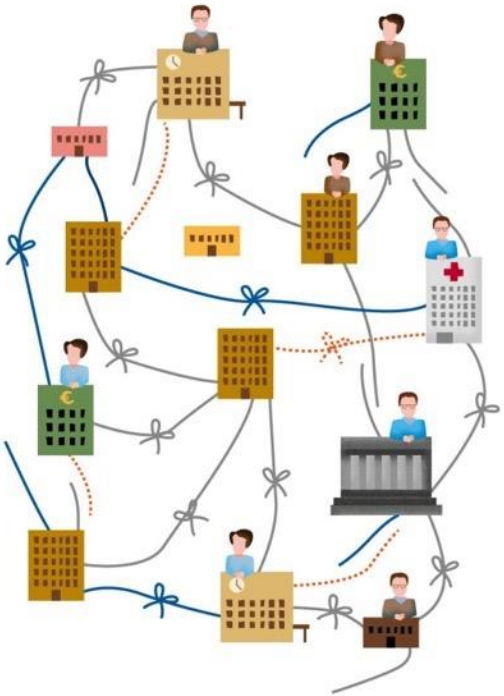

TULEVAISUUDESSA

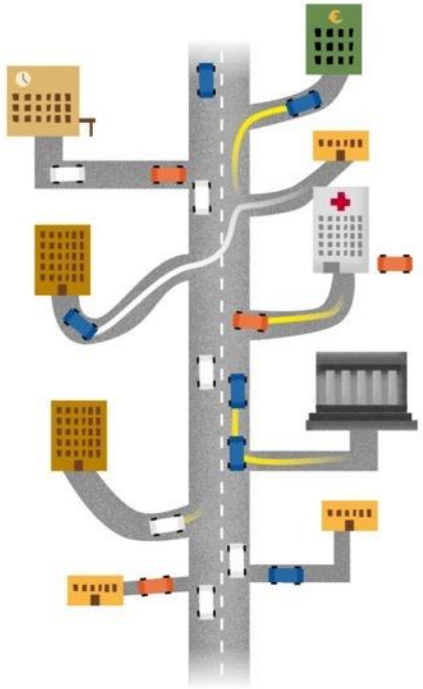

Palvelutietovaranto

NYT

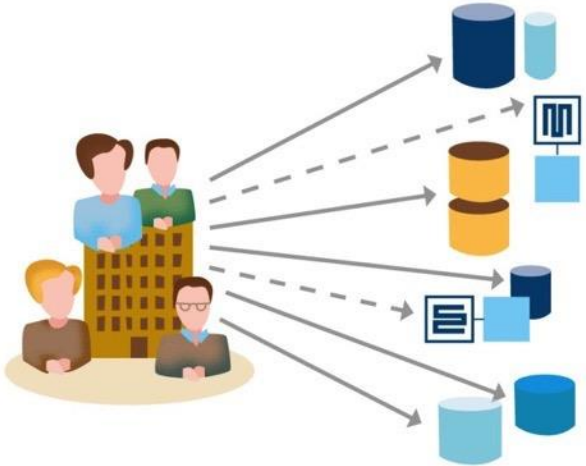

TULEVAISUUDESSA

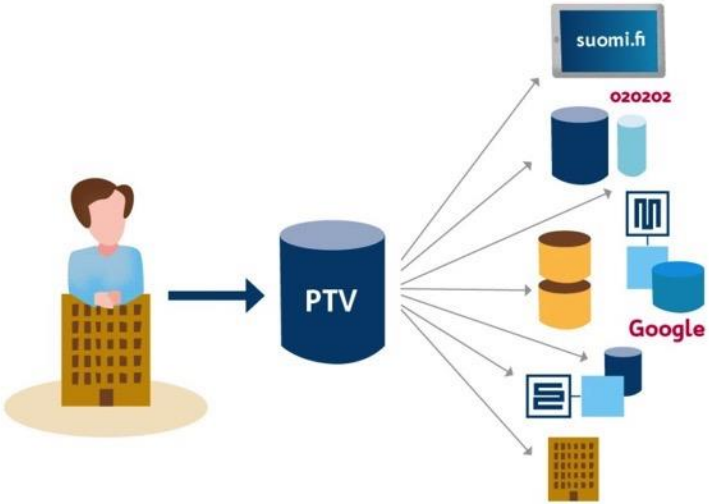

Valtuudet

NYT

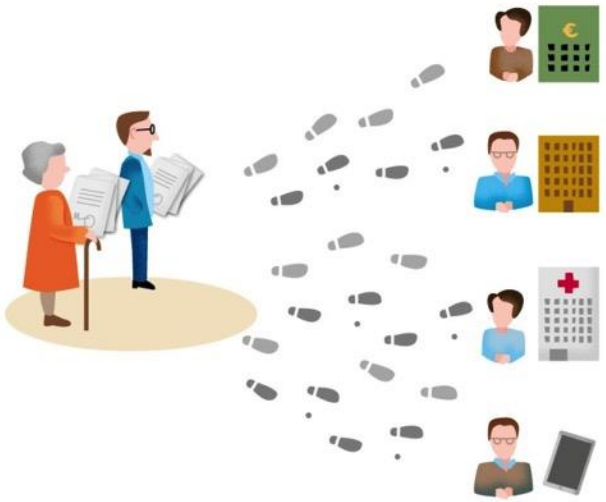

TULEVAISUUDESSA

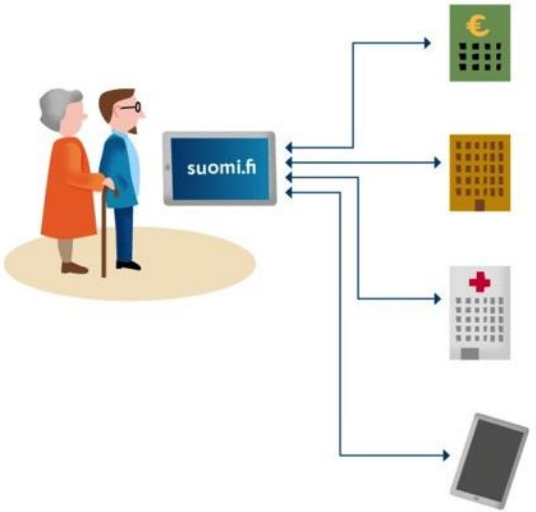

Palvelunäkymä

NYT

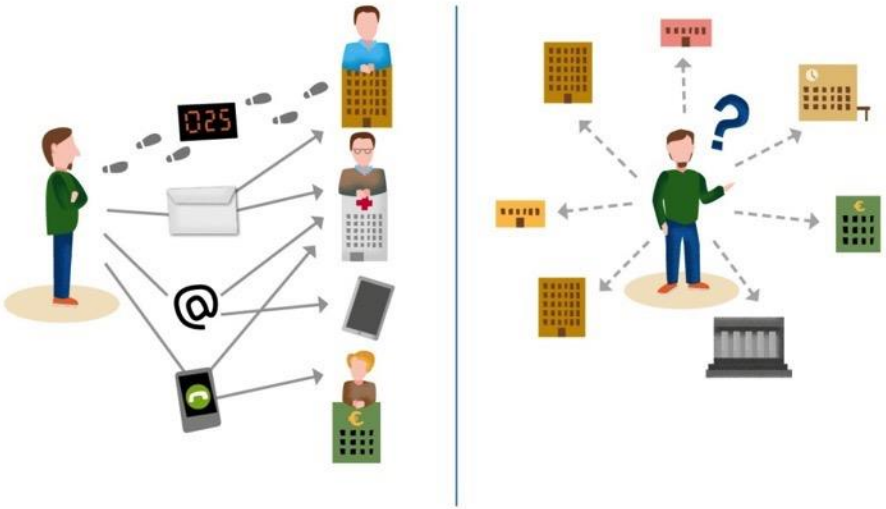

TULEVAISUUDESSA

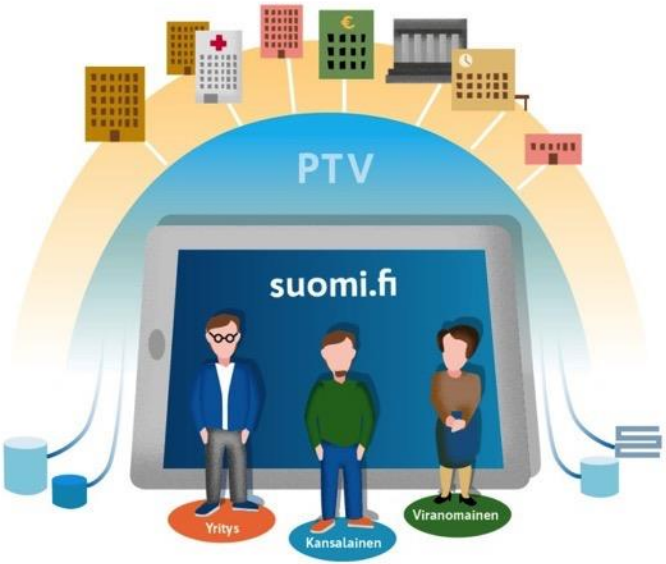

LISÄTIETOA

Suomi.fi-palvelukokonaisuus

Palveluntarjoajat
- Verkkopalvelut
- Asiointipalvelut
- Järjestelmät
- Rekisterit
- Tunnistusvälineet
- ...

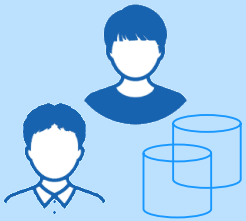

Palvelunäkymät

suomi.fi, yrityssuomi.fi, viranomaisen näkymät

Kaikille avoin sisältö
- julkishallinnon palvelujen tiedot, oppaat ym.

Tunnistaminen

Tunnistetun käyttäjän palvelut ja sisältö
Omat tiedot | Puolesta asiointi | Omat viestit

Asiointivaltuudet

Viestinvälitys

Palveluväylä

Palvelutieto-varanto

Viestintä, tiedotus, tuki
- KaPA-ohjelman aikana esuomi.fi
- Kansalaisneuvonta

Tuki- ja hallintasivusto
- Yhteinen kaikille palveluille
- Palveluiden ja tietojen hallinnointi
- Asiakastuki palvelun-tarjoajille

Lain mahdollistamat uudet ominaisuudet käyttäjälle yhdestä digitaalisesta luukusta, uudistuvasta suomi.fi-palvelusta

kansalaiselle I yritykselle I viranomaiselle

- Tiedot hoitopaikoista
- Asiointi lapsen puolesta
- Päätökset sähköisesti
- Omat rekisteritiedot

- **Terveyspalvelut ja maksut**
- **Palvelupisteet kartalla**
- **Turvallinen tunnistautuminen**
- **Asiointivaltuuksien antaminen**
- **Viestit hakemuksiin liittyen**

Kansalaisen näkymä ja tunnistamisen palvelu on suunniteltu erityisryhmät huomioon ottaen (mm. yhteistyössä Näkövammaisten keskusliiton kanssa)

- Yrityksen oppaat
- Verotustiedot
- Kiinteistö- ja ajoneuvotiedot
- Asiointi yrityksen puolesta
- Sähköiset päätösasiakirjat

Mitä muutoksia laki tuo mukanaan

Tunnistamispalvelu

Sähköinen tunnistuspalvelu nyt

- Jokainen julkishallinnon organisaatio tekee sopimuksen tunnistuspalvelua tarjoavan tahon kanssa (pankit, mobiilivarmenteen tarjoajat & VRK)
  - julkisella hallinnolla n. 1500 sähköiseen tunnistamiseen liittyvää sopimusta
  - Käyttäjän näkökulmasta tunnistusvälineiden valikoima vaihtelee organisaatioittain; esim. kunnalla A valikoimassa kaikki pankit, kunnalla B vain tietyt pankit
- Jokainen organisaatio maksaa palvelusta suoraan kullekin pankille ja operaattorille
  - Näiden sopimusten tekemiseen, seurantaan ja ylläpitämiseen kuluu huomattavasti työaikaa
- Sopimusten hallinta ja sopimusten perusteella maksettavat tapahtumamaksut ovat yhteenlaskettuna noin 3 milj. euroa vuodessa.

Sähköinen tunnistuspalvelu tulevaisuudessa

- Keskitetty sopimushallinta
- 1500 sopimuksen sijaan
  - 1500 sopimuksen sijaan tavoitteena 2 sopimusta kansalliseen sähköisen tunnistamisen luottamusverkostoon
    - luottamusverkoston toiminta käynnistyy viimeistään 1.5.2017
- Keskitetty rahoitus
- Yksi keskitetty tunnistusratkaisu
  - Voi olla useampia tunnistusvälineitä; myös uusia
  - Tunnistusvälineet ostetaan kansallisesta luottamusverkostosta

Kansallinen palveluväylä

Tiedonsiirto organisaatioiden välillä nyt

- Organisaatiot tehneet kahdenvälisiä sopimuksia ja liitoksia
- Yhtenäistä liityntämallia ei ole
- Yhteentoimivuudessa haasteita

Tiedonsiirto organisaatioiden välillä tulevaisuudessa

- Julkishallinnon organisaatioilla velvoite liittyä palveluväylään
- Uudet palvelut rakennettava niin, että ovat liitettävissä palveluväylään
  - Yhteentoimivuuden periaate toteutuu
- Yrityksille mahdollisuus liittyä palveluväylään

Kansallinen palvelutietovaranto

Tilanne nyt

- Jokainen organisaatio päivittää palvelutietonsa jokaiseen eri palveluun eri järjestelmien kautta
  - Esim. kunnan yhteispalvelupisteen päivystysajat muuttuvat: päivittettävä Kelan, Veron, TE-toimiston ja kunnan omille sivuille. Koulun puhelinnumero muuttuu: päivitettävä pahimmillaan jopa 15 palveluun, kunkin oman ylläpitäjän tekemänä.
- Yhdenmukaiset palvelukuvaukset (mitä, missä kenelle) esim. kuntien lakisääteisistä palveluista puuttuvat. Palvelutietojen esittämisen rakenne vaihtelee.
- Yhdenmukainen tietojen luokittelu puuttuu
  - esim. palvelutalo/senioriasunto/tuettu palveluasuminen/ryhmäkoti/vanhainkoti

Palvelutietovarannon käyttöönoton jälkeen

- Tiedot päivitetään vain yhteen paikkaan, josta ne ovat jaettavissa/noudettavissa eri verkkopalveluihin maksutta, myös yksityisiin palveluihin, standardoitujen rajapintojen kautta.
- Pääosa palvelujen sisällöistä on kuvattu jo valmiiksi järjestelmään. Organisaatiokohtaisia lisäyksiä on mahdollista tehdä. Mikkelin pilottina tekemät mallipalvelukuvaukset auttavat muita kuntia kuvaamaan omat palvelunsa.
- Tiedot on luokiteltu yhdenmukaisen ontologian perusteella. Kuvausten rakenne on yhdenmukainen.
- Palvelutietovaranto toimii Palvelunäkymien palveluhaun taustalla ja mahdollistaa sen, että palvelunäkymien käyttäjän on helpompi ymmärtää palvelujen sisältö, löytää niiden kanavat ja alkaa asioida.

Asiointiroolit ja -valtuudet

Valtuuttaminen nyt

- Valtakirjat tehdään paperilla
- Valtuutusten rekisteröinti usein fyysisesti paikan päällä
- Valtuutus pitää tehdä jokaisessa organisaatiossa erikseen
- Eri rooleissa (kansalainen, viranomainen, yrityksen edustaja) toimiminen edellyttää erilaista toimintatapaa valtuuksien myöntämisessä

Valtuuttaminen tulevaisuudessa

- Valtuutus tehdään sähköisesti suomi.fi-palvelussa
  - Ei edellytä käyntiä paikan päällä
- Valtuuksien tarkastaminen sähköisen asioinnin yhteydessä
  - Ei edellytä käyntiä paikan päällä
- Valtuutus useisiin palveluihin tehtävissä yhdellä kertaa
- Eri rooleihin liittyvät valtuudet hallinnoitavissa yhdessä kanavassa
- Ei enää päällekkäisiä tai rinnakkaisia ratkaisuja

Palvelunäkymä: Yksi luukku digitaalisiin palveluihin

Tilanne nyt

- Nykyinen Suomi.fi ja Yritys-Suomi.fi kokoavat julkisen hallinnon palvelut asiakkaille.
- Suomi.fi ylläpitää palvelutietoja toimituksen voimin (palveluja tuottavat viranomaiset kirjoittavat samoja palvelutietoja lukuisille verkkosivuille ja -palveluihin erikseen)
- Kansalaisille on tarjolla sähköinen viestinvälitys (kansalaisen asiointitili) joissakin julkishallinnon sähköisissä palveluissa, yrityksille ei. Pääosa viesteistä hallinnon asiakkaille kulkee paperipostina tai puhelimitse ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.
- Asiakkaat voivat hakea muutamista julkishallinnon rekistereistä omia tietojaan sähköisesti kirjautumalla kuhunkin niistä erikseen. Tietoisuus rekisteritietojen sähköisestä tarkistusmahdollisuudesta ei ole laajaa. Rekistereistä voi myös pyytää saada nähdä omia tietojaan käymällä rekisteristä vastaavan viranomaisen toimipisteessä tai pyytämällä otteen niistä postitse. Tietojen päivittyessä on pyydettävä uusi rekisteriote.

Tulevaisuudessa

- Palvelutiedot tuotetaan kerran palvelutietovarantoon avoimena datana ja sieltä kaikki verkkopalvelut tai tietojärjestelmät, ml. Suomi.fi-palvelunäkymät, voivat hyödyntää ajantasaisia ja virheettömiä palvelutietoja.
- Palvelupisteitä voi tarkastella myös kartalla ja saada reittiopastusta (hallinnon karttapalvelu)
- Uusi viestinvälityspalvelu mahdollistaa sähköisen viestinnän viranomaisten sekä kansalaisten ja yritysten välillä. Viranomaiset voivat lähettää myös käyttäjän elämäntilanteeseen soveltuvia tiedotteita, suosituksia ja muistutuksia.
- Tavoitetila: viranomaiset lähettävät jatkossa vain sähköisiä viestejä viestinvälityspalveluun
  - Käyttäjä voi hallita jakelukanavaa, joka oletusarvoisesti on sähköinen. Viestit ovat luettavissa palvelunäkymän Omat viestit -osiossa
- Pääsy kaikkiin omiin ajantasaisiin rekisteritietoihin yhden palvelun kautta. Myöhemmin mahdollisuus muuttaa ilmoitettavissa olevia omia tietoja suoraan palvelunäkymässä tai mahdollisesti jakaa omia tietoja muille osapuolille.
- Käyttäjälle palveluoppaita eri elämän- tai yrityksen tilanteisiin.
- Käyttö päätelaiteriippumatonta ja esteetöntä.

Palvelunäkymän kautta saavutettavat tiedot ja palvelut sekä niiden laajuus riippuvat palveluväylän, palvelutietovarannon, tunnistautumisen, asiointivaltuuksien, viestinvälityspalvelun ja uudistetun hallinnon karttapalvelun toteutumisesta.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Sami Kivivasara
Lainsäädäntöneuvos
Puh. 02955 30052
sami.kivivasara@vm.fi

Eeva Lantto
Lainsäädäntöneuvos
Puh. 02955 30515
eeva.lantto@vm.fi

Maria Nikkilä
Ohjelmapäällikkö
p. 02955 30514
maria.nikkila@vm.fi
http://vm.fi/palveluarkkitehtuuri

